

Lijst van aanbevelingen

Hoofdstuk 2 – De Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten

1. De beschuldigingen aan het adres van de President van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) dienen grondig te worden onderzocht zoals de Staten in hun motie van 31 mei hebben uitgesproken. Vooralsnog is het aan de Algemene Rekenkamer van Curaçao om haar onderzoek te doen en af te ronden. De Commissie gaat ervan uit dat het onderzoek duidelijkheid geeft en pleit voor openbaarmaking van het rapport waarbij de privacy van betrokkenen dient te worden gerespecteerd. Mocht het onderzoek van de Algemene Rekenkamer nog vragen oproepen, dan ligt het voor de hand dat de Raad van Commissarissen van de CBCS het initiatief neemt deze vragen nader te beantwoorden.
2. De regering dient zich te onthouden van gedragingen die de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen van de CBCS bij de uitvoering van hun taak kunnen beïnvloeden. Artikel 18 van het Statuut van de CBCS dient volledig gerespecteerd te worden.
3. Curaçao en Sint Maarten dienen de onafhankelijke positie van de CBCS te respecteren en uit te dragen.
4. Het besluit van de Minister van Financiën om de President van de CBCS de toegang tot een vergadering van de Raad van Ministers te weigeren is in strijd met artikel 19 lid 2 van het Statuut van de CBCS en dient te worden ingetrokken.
5. Er moet een normale werkrelatie bestaan tussen de Ministers van Financiën van Curaçao en Sint Maarten en de President van de CBCS, met respect voor ieders eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Geregeld overleg hoort daarbij, tenminste het wettelijk vastgelegde driemaandelijks overleg (artikel 24, lid 2 van het Statuut voor de CBCS). Een frequenter overleg wordt aanbevolen.
6. De Raad van Commissarissen van de CBCS dient de vergaderfrequentie van tenminste eens in de twee maanden aan te houden, conform artikel 27, lid 1 van het Statuut van het CBCS.
7. Het aantal leden van de Raad van Commissarissen van de CBCS moet zo spoedig mogelijk gebracht worden op het voorgeschreven aantal van zeven.
8. Teneinde de onafhankelijkheid van de CBCS onder alle omstandigheden te kunnen waarborgen en mogelijke belangentegenstellingen te vermijden, dient de CBCS zich te onthouden van het optreden als agent bij het uitgeven van obligatieleningen of ander schuld papier van privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersonen waarvan de aandelen geheel of ten dele in handen zijn van de regeringen van Curaçao en Sint Maarten. Dit laat uiteraard onverlet dat de CBCS wel als agent kan optreden voor de regeringen van Curaçao en Sint Maarten zelf.

Hoofdstuk 3 – De Raad van Ministers van Curaçao

9. De screening van ministers moet in de toekomst plaatsvinden volgens de procedure zoals die gold vanaf tenminste 2004, dat wil zeggen dat onder meer een grondig onderzoek door de Veiligheidsdienst van Curaçao (VDC) plaatsvindt.
10. De criteria voor het onderzoek door de VDC als onderdeel van de screening van kandidaat-ministers hebben betrekking op:
  - a. Of de kandidaat-minister veroordeeld is voor een strafbaar feit;
  - b. Of de kandidaat-minister deelneemt aan antidemocratische groeperingen of andere groeperingen die een gevaar vormen voor de staatsveiligheid
  - c. Overige aspecten zoals financieel gedrag, heimelijk persoonlijk gedrag, etc.
11. De screeningsprocedure voor ministers dient in een landsverordening te worden vastgelegd.
12. Beschuldigingen van niet-integer gedrag aan het adres van de Minister-President, de Minister van Financiën en de Minister van Economische Ontwikkeling moeten tot op de bodem onderzocht worden.
13. De conclusies van het Openbaar Ministerie om al dan niet een (voorlopig) strafrechtelijk onderzoek in te stellen naar de President van de CBCS en naar de Minister-President, de Minister van Financiën en de Minister van Economische Ontwikkeling, moeten openbaar worden gemaakt.
14. De Staten wordt aanbevolen de Gouverneur als Landsorgaan te verzoeken een onafhankelijke Commissie van Wijzen in te stellen die onderzoek gaat doen naar de twijfels die zijn ontstaan aan de integriteit van ministers. Het doel van het onderzoek is vast te stellen of alle twijfels omtrent de integriteit van de ministers kunnen worden weggenomen en met aanbevelingen terzake te komen.
15. Bij de samenstelling van de Commissie van Wijzen moet de Gouverneur ermee rekening houden dat zij voldoende gezag heeft, kennis van de Curaçaose overheid en samenleving en van integriteitkwesities.
16. De ministers en alle betrokken overheidsdiensten dienen volledige medewerking aan een onderzoek van de Commissie van Wijzen te verlenen. De Commissie moet de bevoegdheid hebben om zo nodig stukken op te vragen en om personen te horen.
17. Het rapport van de Commissie van Wijzen moeten worden aangeboden aan de Gouverneur en de belangrijkste conclusies moeten openbaargemaakt worden, onder eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Het moet zoveel mogelijk gewaarborgd zijn dat het verstrekken van relevante informatie aan de Commissie geen negatieve gevolgen heeft voor degenen die de informatie verstrekken.

18. Indien de Staten onverhoopt niet overgaan tot een verzoek aan de Gouverneur tot het instellen van een Commissie van Wijzen, dient de Gouverneur op eigen initiatief over te gaan tot de instelling daarvan, in zijn hoedanigheid als landsorgaan, dus onder verantwoordelijkheid van de Minister-President. Ook dan moet de onafhankelijkheid van de Commissie en de grondigheid van het onderzoek op dezelfde wijze verzekerd zijn als van de Commissie van Wijzen op initiatief van de Staten ingesteld.
19. Indien het na enige tijd niet mogelijk blijkt dat de Gouverneur een Commissie van Wijzen instelt als landsorgaan onder verantwoordelijkheid van de Minister-President, moet de Gouverneur de Commissie van Wijzen instellen als koninkrijksorgaan. Ook dan moet de onafhankelijkheid van de Commissie en de grondigheid van het onderzoek op dezelfde wijze verzekerd zijn als van de Commissie van Wijzen op initiatief van de Staten ingesteld.

Hoofdstuk 4 - Versterking instituties en kwaliteit van bestuur

4.1 Financiering politieke partijen

20. In de Landsverordening financiën politieke groeperingen dient geregeld te worden dat giften aan politieke partijen en politici (boven een bepaald bedrag) openbaar gemaakt worden.
21. Transparantie dient te gelden voor alle inkomsten van partijen en politici, dus ook voor inkomsten uit feesten, thema-avonden, diners met sprekers, e.d. Artikel 7, lid 2, van de Landsverordening financiën politieke groeperingen sluit een groot deel van deze inkomsten uit van de meldingsplicht. Deze bepaling dient daarom te vervallen.
22. Politieke partijen dienen, zo lang daarvoor nog geen wettelijke verplichting geldt, zelf openheid te geven over de oorsprong van hun financiering.
23. Het verdient overweging om vanuit de overheid financiering beschikbaar te stellen voor bepaalde partijactiviteiten (denk bijvoorbeeld aan politieke vorming van de leden via lezingen of wetenschappelijke activiteiten) zodat partijen minder afhankelijk worden van private sponsors.

4.2 Benoemingenbeleid bij de overheid en overheids-NV's

24. Formaliseer, voor zover dit nog niet is gebeurd, de selectieprocedures voor ambtelijke functies, inclusief profielschetsen, en zorg ervoor dat deze procedures zichtbaar bij elke stap worden nageleefd.
25. Investeer in een permanent integriteitstraject voor alle ambtenaren waar ook de ministers en andere publieke gezagsdragers zichtbaar aan meedoen.
26. Benoem zo spoedig mogelijk een permanente adviseur corporate governance. De leden van deze instantie moeten geselecteerd worden

op basis van deskundigheid op het terrein van *corporate governance* en niet op basis van politieke kleur. Afwijking van de adviezen van de adviseur corporate governance hoort uitzondering te zijn.

4.3 Beleid ten aanzien van overheids-NV's en overheidsstichtingen

27. De Code Corporate Governance dient naar letter en geest strikt te worden nageleefd.
28. Het voorstel om de Aandeelhoudersvergadering van een overheids-nv de bevoegdheid toe te kennen specifieke aanwijzingen te geven aan de Raad van Bestuur, is in strijd met de Code en dient te worden ingetrokken.
29. Het voorstel om de leden van de Raden van Commissarissen de bevoegdheid te geven om adviseurs in te huren ten laste van de nv, dient te worden ingetrokken.
30. Als een minister belangrijke wijzigingen van de statuten van overheids-nv's wil voorstellen, dient daarover een landbesluit te worden genomen. Dit kan in de Landsverordening corporate governance geregeld worden.
31. Voor elk van de overheids-nv's moet in samenspraak met de nv een gedragscode of een ethisch statuut worden opgesteld, waarin bijvoorbeeld richtlijnen worden opgenomen over het aannemen en melden van geschenken, voor het reizen op kosten van derden, voor functieroulatie en de aanstelling van een vertrouwenspersoon (Zie ook *Konfiansa* 1999, p. 36).

4.4 Rechtshandhavingsketen

32. Verhoog de capaciteit en verbeter de kwaliteit in de rechtshandhavingsketen, met name bij het Openbaar Ministerie en de landsrecherche, zodat onderzoeken naar integriteitschendingen niet stuklopen op een gebrek aan onderzoekskracht.
33. Politici dienen zich uiterst terughoudend op te stellen ten aanzien van een onderzoek door het Openbaar Ministerie waarbij een van hun collega's (als mogelijke verdachte) betrokken is.
34. Indien de onafhankelijkheid van opsporingsonderzoek onvoldoende gewaarborgd is dient bijstand te worden gevraagd van diensten van andere landen van het Koninkrijk, zoals de Nederlandse rijksrecherche.

4.5 Permanente auditcommissie

35. De landen van het Koninkrijk dienen gezamenlijk een permanente onafhankelijke auditcommissie van deskundigen in te stellen die geregeld aan de landen rapporteert over de kwaliteit van het bestuur van de landen.

4.6 Uitwisseling van kennis en ervaring met andere kleine landen

36. Bestuurlijke instituties van Curaçao dienen, waar nodig, kennis en ervaringen met Aruba en Sint Maarten en andere kleine landen en internationale organisaties uit te wisselen. Curaçao dient gezamenlijk met Aruba en Sint Maarten best practices te formuleren met betrekking tot kleinschaligheid en goed bestuur. De auditcommissie kan hier een rol in spelen.